

9.2.2026

Asia: VN/11098/2025 VN/11098/2025-STM-51

Optikon vastaanottoaan varten hankittavissa olevat lääkkeet (lääkkeen määräämisestä annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (1088/2010) liitteen 2 muuttaminen)

Näkeminen ja silmäterveys Näe ry kiittää mahdollisuudesta tuoda näkemyksensä esiin sekä suullisessa kuulemisessa että kirjallisesti.

Näe haluaa kiinnittää huomiota erityisesti liitteiden säädösteknisen aseman. Asetuksen liitteet ovat teknistä täydennysnormistoa, eivät aineellisia pääsäännöksiä. Normihierarkian mukaan liite ei saa olla ristiriidassa asetuksen varsinaisten pykälien kanssa. Jos ristiriita ilmenee, liitettä ei voida soveltaa.

Tämä on tärkeää, sillä nykyinen 8 vuoden ikäraja optikon vastaanottoaan varten hankittavissa oleville lääkkeille perustuu yksinomaan liitteeseen, ei asetuksen pykäliin. Ikäraja on siis tekninen rajoitus, jota ei voida pitää itsenäisenä normina silloin, kun se poikkeaa ylempien tason sääntelystä.

1.8.2025 voimaan tullut ammattihenkilöasetuksen muutos on nimenomaisesti poistanut optikon toimivallan ikärajan silmälasien ja optisten välineiden määräämisessä. On loogista ja säädösteknisesti perusteltua, että myös lääkkeitä koskeva liite saatetaan linjaan tämän sääntelyn kanssa.

Ministeriö kysyi kuulemispyynnössä, liittyykö näihin lääkkeisiin sellaisia riskejä, että alle 8-vuotiaita koskeva rajaus olisi potilasturvallisuuden vuoksi välttämätön.

Näe ry:n arvio on selkeä: **ei liity**.

Liitteen 2 lääkkeet ovat lyhytvaikutteisia, käyttöaiheiltaan selkeitä, optometristin ydinosaan kuulumia ja niitä on käytetty Suomessakin jo yli 15 vuotta. Niiden käyttö tapahtuu aina valvotussa tutkimustilanteessa, ei pitkäaikaisessa hoidossa. Ikärajan ei ole osoitettu parantavan potilasturvallisuutta, vaan se on vanhentunut tekninen jäännös.

Ministeriö kysyi myös, antaako optometristin koulutus ja täydennyskoulutus riittävät valmiudet lääkkeiden käyttöön alle 8-vuotiailla. Vastaus on: **antaa**.

Optometristien koulutus sisältää lasten taittovirheiden ja silmien terveydentilan tutkimisen, farmakologian ja lääkeaineiden vaikutusten tuntemisen sekä turvallisten tutkimusolosuhteiden varmistamisen. Vaikka lapsipotilaan tutkiminen ja tutkimusprotokollat poikkeavatkin merkittävästi aikuisen tutkimuksesta, niin farmakologinen perusfysiologia ei.

Lapset, erityisesti alle 8-vuotiaat, hyötyvät tutkimuksista, joissa voidaan tarvittaessa käyttää liitteen 2 mukaisia valmisteita. Nykyinen tekninen ikäraja estää tutkimuksen, joka olisi kliinisesti perusteltua, potilaan edun mukaista ja parantaisi erityisesti lasten hoitoonpääsyä merkittävästi. Tosiasia on että suuri osa silmätautien erikoislääkäristä ilmoittaa, ettei ota yksityisvastaanotoilleen lapsia.

Näkeminen ja silmäterveys Näe ry arvostaa ministeriön ratkaisua järjestää suullinen kuuleminen ja varmistaa potilasturvallisuus läpinäkyvästi – siitäkin huolimatta, että joku oikeusoppinut voisi esittää perustellun näkemyksen, että kuuleminen ei olisi ollut välttämätön ja että teknistä liite-ikärajaa ei olisi edes tullut noudattaa 1.8.2025 jälkeen sen säädösteknisen aseman vuoksi.

Näe ry esittää lopputuloksena:

Erillinen ikäraja tulee poistaa optikon lääkeaineluettelosta.

Panu Tast

toimitusjohtaja, Näkeminen ja silmäterveys Näe ry